

Vindkraftsprojekt i Ylitornio Kontiovaara, NV-25-004187 (LAPELY/5808/2024)

KOMMISSIONENS YTTRANDE OM PROGRAM FÖR MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING FÖR VINDKRAFTSPROJEKT I KONTIOVAARA, YLITORNIO

Myrsky Energia Oy planerar ett vindkraftsprojekt i Kontiovaaraområdet i Ylitornio. Vindkraftsområdet ligger vid gränser till Torneå stad. Projektets elöverföringsalternativ placeras också inom Torneå stadsområde. Avståndet från vindkraftsområdet till riksgränsen är cirka 5 kilometer. Övertorneå kommuncentrum ligger nordväst om vindkraftsområdet på omkring 9 kilometers avstånd och Karungi by ligger omkring 19 kilometer söder om vindkraftsområdet. På den svenska sidan ligger Hedenäsets tätort cirka 8 kilometer och Övertorneå centrum samt Matarengi cirka 19 kilometer från vindkraftsområdet.

Högst 30 vindkraftverk med en enhetseffekt på 6–10 MW planeras i vindkraftsområdet. Vindkraftsområdets totaleffekt skulle vara högst 300 MW. Vindkraftsområdets areal är cirka 3 670 hektar. Kontiovaara vindkraftsområde består av kulturskog som bearbetats av människan och dikade myrar. I vindkraftsområdets östra del finns det även odikade kärr. Det finns några småvägar som löper genom området

I miljökonsekvensbedömningen av vindkraftsprojektet i Kontiovaara granskar man genomförandealternativen VE1 för vindkraftsområdet, där högst 30 vindkraftverk uppförs i området, samt det mindre alternativet VE2, som bildas i MKB-beskrivningsfasen, när resultaten av terränginventeringarna är klara. Kraftverkens totalhöjd skulle vara högst 300 meter. Dessutom övervägs som alternativ VE0 att projektet inte genomförs. Placeringen av kraftverken är preliminär och kan ännu preciseras på basis av resultaten av de utredningar som genomförs under MKB-förfarandet.

Älvar i vindkraftsområdet är Martimojoki och dess förgreningar Luomajoki och Heinäjänkäoja. Martimojoki mynnar ut i Torne älv på cirka 4 kilometers avstånd, sydväst om vindkraftsområdet.

I närheten av Kontiovaara projektområde finns det 15 andra vindkraftsprojekt på 35 kilometers avstånd från vindkraftsområdets gräns samt 2 vindkraftparker i drift. Närmast vindkraftsprojektet ligger Pietinvaara och Karhakkavaara vindkraftsprojekt som gränsar till Kontiovaara vindkraftsområde i norr och sydost. På mindre än 5 kilometers avstånd från gränsen till Kontiovaara vindkraftsområde finns Kummunmaa och Repojätkä vindkraftsprojekt i öster, Reväsvaara och Kojumaa vindkraftsprojekt i nordväst samt Harjunkorpi vindkraftsprojekt i nordost. På mindre än 10 kilometers avstånd från gränsen till Kontiovaara vindkraftsområde finns Kitkiäisvaara vindkraftspark (i drift) i söder och Martimo och Haapamaa vindkraftsprojekt i sydost. På den svenska sidan ligger de närmaste vindkraftsprojekten på cirka 35 kilometers avstånd från Kontiovaara vindkraftsområde.

Av totalt 506 planerade vindkraftsenheter i området mellan Torne älv och Tervola mot Kemi älv, finns det 481 vindkraftsenheter i planeringsfas och åtta enheter är i produktion (Kitkiäisvaara i Torneå), 17 har fått tillstånd (Palovaara i finska Pello).

Konsekvenser för landskapet bedöms på den svenska sidan med samma metoder som på den finska sidan.

Kommissionen konstaterar att projektet befinner sig i området där Martimojoki och Luomajoki samlar vatten från dikade myr- och skogsmarker. Åarnas ekologiska och hydro-morfologiska status är måttlig, dvs sämre än god. Fosforhalterna i Martimojoki är dubbelt så stora som naturlig belastning. Områden lämpliga för laxfiskarnas förökning har minskat avsevärt pga nedslamning och höga humushalter i vattnet. Återställningsåtgärder har framförts i början av 2000-talet och det finns behov för fortsatta restaureringsinsatser för att nå god vattenstatus.

I projektmområdet finns provpunkter för jordkvalitet där sura sulfatjordar förekommer enligt Geologiska undersökningsinstitutets kartaservice *Happamat sulfaattimaat*. Om sådana jordar kommer i kontakt med syre och oxiderar kan surt läckage vid dikning och markberedning kan utgöra en långvarig risk för vattenkvalitet i bäckarna som mynnar i Martimojoki och vidare till gränsälven. Kommissionen uppmanar att bedöma sådana risker i projektet och presentera åtgärder som minskar risken för sura utsläpp från projektet till vattendragen.

En förstudie om effekterna av landbaserad vindkraft på vattendrag publicerades i år Norra Österbottens närings-, trafik- och miljöcentral:

Byggandet av landbaserad vindkraft och dess effekter på vattendrag – Förstudie om effekter, bedömningsmetoder och lindring av olägenheter rapporter 10/2025, red. Kropsu, E. (https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/190902/Raportteja_10_2025.pdf?sequence=3&isAllowed=y) där det anges bland annat:

"För att bedöma de hydrologiska konsekvenserna av ett vindkraftsprojekt är det viktigt att göra grova uppskattningar av antalet, placeringen och dräneringsdjupet för den dränering som behövs, samt av omfattningen av förändringar i markanvändningen. Dessutom bör behovet av dränering bedömas utifrån jordmån i dräneringsområdena, särskilt i torvmarker, samt vart vattnet kommer att ledas och var eventuella vattenhållningslösningar kommer att placeras. Det är också viktigt att bedöma konsekvenserna för vattnets flödesriktningar. Dräneringsåtgärder bör undvika att flödesriktningarna förändras markant. Regional dränering bör också ta hänsyn till den hydrologiska typen av områdets myrar, det vill säga en uppskattning av var myrarna får sitt vatten." och "Markarbeten, dikning och markavvattning i samband med vindkraftsbyggnation utgör en risk för vattenföroreningar på kort och lång sikt. Vattenföroreningar orsakas av en ökning av fasta ämnen, näringsämnen, organiskt material och/eller eventuell syr belastning."

I förstudien presenteras metoder och rekommendationer för att bedöma påverkan på avrinningsområden.

Kommissionen anser att enligt den preliminära synlighetsbedömningen i MKB-programmet kan det finnas behov för fler fotomontage för att få en omfattande bild på gränsöverskridande påverkningar vid gränsen. Byarna Korpikylä, Karungi och Kukkolaforsen samt Luppioberget borde omfattas av fotomontage enligt den preliminära synlighetsanalysen (s.32 i Kontiovaara MKB-program). Val av fotomontageplatser i Risudden och Hedenäset bör vara representativa för dessa områden.

Kommissionen konstaterar att i bedömning av projektets gränsöverskridande påverkan på landskapet bör Tornedalens särdrag och landskapets olika skalor, från småskaliga, gamla byabebbyggelser till öppna, bredare vyer uppmärksammas, samt beskriva påverkans betydelse i förhållande till olika typer av landskapskomponenter, särskilt med hänsyn till kumulativa effekter. Det är sin plats att beskriva hur stor del av området (by, tätort eller annan områdesbegränsning) som kommer att påverkas och att bedöma områdenas tolerans för påverkningar både från detta projekt och i kombination med andra projekt (sammanställda och kumulativa effekter).

Områdets naturförhållanden ska beaktas vid bedömningen; längden av de mörka dygnstimmarna och den mörka årstiden, samt hur det blir att uppleva tystnad, mörker och

observera naturen vid rekreations- och turismrelaterade aktiviteter i området som påverkas. Särskilt med tanke på omfattande antal liknande projekt intill Kontiovaara.

I remissdokumentet hänvisas vilseledande till Övertorneå kommun när det är fråga om Ylitornio kommun (även Ylitornio på svenska). Övertorneå ligger i Sverige.

Yttrandet har beretts av kommissionens sekreterare Annika Sallisalmi. Kommissionen har godkänt yttrandet via e-post t.o.m. 2025-05-05. Yttrandet har sparats i ACTA diariehanteringssystem.

Finsk-svenska gränsälvskommissionen